

३६

॥ अथअथशिरप्रारंभः॥

अथर्व. श्रीगणेशायनमः॥१॥ ओम्॥ सर्वे वै देवा देवा मुपतस्थुः। का सित्वं महा देवी। सा ब्रवीदहं ब्र
ह्मस्वरूपिणी। मत्तः प्रकृति पुरुषात्मिकं जगत्। श्रूयं च श्रूयं च। अहमानंदानानं
दौ। अहं विज्ञाना विज्ञाने। अहं ब्रह्मा ब्रह्मणि। द्वे ब्रणी वेदितव्ये। इती वाथर्वणी श्रु
तिः। अहं पंच भूतानि। अहं पंच तन्मात्राणि। अहमस्मिदं जगत्। वेदोहमवेदोहं।
विद्याहमविद्याहं। अजाहमनं जाहं। अधश्चोर्ध्वं च तिर्यक् च। अहं रुद्रमिर्वसु
भिश्चरामि। अहमादित्यैरुत विश्वदेवैः। अहं मित्रावरुणावुभौ बिभर्मि। अहं
मिंद्राग्नी अहमश्विनावुभौ। अहं सोमं त्वष्टारं पूषणं भगंदधामि। अहं विष्णुमु
रुक्रमं। ब्रह्माणमुत प्रजोपतिं दधामि। अहं दधामि इविणः हविष्मते। सुप्राव्ये।
यजमानाय सुचते। अहं राक्षी संगमनी वसूनां। चिकेतुषी प्रथमा युजिन्यानां। अ
हं सुवे पितरमस्य मरुधन्। मम यो निरप्स्व। तः सुमुदे। य एवं वेद। स देवाः संपदमा
प्नोति। ते देवा अब्रुवन्। नमो देव्यै मूलदेव्यै शिवायै सततं नमः॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नि शिव
यताः प्रणतास्ततां। तामग्निवर्णां तपसा ज्वलंती वैशोचनां कर्म फले पुजुषां। हु ॥१॥

गीदेवीः शरणमहंप्रपद्यामहेस्तुतरान्नाशयतेनमः। देवीवाचमज्जनयंत देवाः। तां विश्व
 रूपाः पुरोवो वदन्ति। सानोमंदेषमूर्जं दुहाना। धेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतेनु। काकरात्री ब्रह्म
 स्तुतां वैष्णवाः स्कंदमातरं। सरस्वती मदित्रिं दक्षदुहितरं। नमामः पावनां शिवां। ओ
 महा लक्ष्म्यै च विद्महे सर्वशक्त्यै च धीमहि। तन्नो देवी प्रचोदयात्। अदितिर्ह्यजनिष्ट।
 दक्षयादुरितातव। तां देवा अन्वजायंत। भद्रा अमृतबंधवः। कामो योनिः कमला वज्रपा
 णिः। गुहाहसामातली श्वाभ्रमिंद्रः पुनर्गुहा सकलामाययाच। एथर्क्षेण विश्वमातादि
 विद्यो। एषात्मशक्तिः। एषा विश्वमोहिनी। पाशांकुशधनुर्बाणधरा। एषा श्रीमहाविद्या। य
 एवं वेद। सशोकंतरति सशोकंतरति। नमस्ते भगवती। मातरस्मान्पाहिसर्वतः। सैसाष्टो व
 सवः। सैषैकादशरुद्राः। सैषा द्वादशादित्याः। सैषा विश्वे देवाः। सोमपो असोमपाश्च। सै
 षायात्रुधाना असुरारक्षाः सिपिशाचा यक्षसिद्धाः। सैषा सत्वरजस्तमाः सि। सैषा ब्र
 ह्मविष्णुरुद्ररूपाणि। सैषा प्रजापती इमनवः। सैषा ग्रहनक्षत्रज्योतीः पि। कला
 काष्ठादिकाः उरूपिणी। तामहंप्रणोमिभिर्यं। पापापहारिणीं देवीं भुक्तिमुक्तिप्रदा
 यिनीं। अनंतां विजयां शुद्धं शरणां शिवदां शिवा। वियदीकारसंयुक्तां वीतिहोत्रसम

अथर्वणचितां । अर्धे दुलसितं देव्या बीजः सर्वार्थसाधकं । एवमेकाक्षरं मंत्रं यतः शुद्धचेतसः ।
 ॥२॥ ध्यायन्ति परमानंदमया ज्ञानांबुराशयः ॥ वाङ्माया ब्रह्मभूतस्मात्पञ्चवक्त्रं समन्वि-
 तं । सर्वो वामश्रोत्रे बिंदुः समुक्ताष्टादशकः । नारायणे नसे मिश्रो वायुश्चाधरयुक्ततः ।
 विज्ञेनवर्णकोणुस्यान्महानंददायकः । हृत्पुंडरीकमध्यस्था प्रातः सूर्यसमप्रभां । पा-
 शांकुशधरां सोम्यां वरदां भयहस्तकां । त्रिनेत्रां रक्तवसनां भक्तकामदुहंभजे । नमामि
 त्वां महादेवि महाभयविनाशिनी । महाहारिद्रुशमनी महाकारुण्यरूपिणी । यस्याः
 स्वरूपं ब्रह्मादयो न जानन्ति तस्मादुच्यते अज्ञेया । यस्यां अंतोनविश्रयते तस्मा-
 दुच्यते अनेता । यस्याग्रहं नोपलभ्यते तस्मादुच्यते अलक्ष्या । यस्याज ननु नोप-
 लभ्यते तस्मादुच्यते अजा । एकैकसर्वत्र वर्तते तस्मादुच्यते एका । एकैकवि-
 श्वरूपिणी तस्मादुच्यते अनेका । अत एवोच्यते ज्ञेयानंता लक्ष्म्या जैकानेका ।
 मंत्राणां मातृका देवी शब्दानां ज्ञानरूपिणी । ज्ञानानां चिन्मयानीता शून्यानां शिव
 शून्यसाक्षिणी । यस्याः परतरे नास्ति संपादुर्गा प्रतीतिता । तांदुर्गा दुर्गमां देवीं दु ॥२॥

राचारविघ्नातिनां । नमामि भवभीतो हं संसारार्णवतारिणं । इदमथर्वशर्षं यो धीते । स
 पंचार्थवर्शर्षजपफलमवाप्नोति । इदमथर्वशर्षं मज्ञात्वा यो चोः स्थापयति । शतल-
 क्षं प्रजस्त्वा विना च शुद्धिं च विंदति । शतमष्टोत्तरं चास्य पुरश्चर्यो विधिः स्मृताः । दश-
 वारं जपेत्सक्तसद्यः पापैः प्रमुच्यते । महादुर्गाणि तस्मिन् महादेव्या प्रसादतः । सायम-
 धीयानो देवसद्वृत्तं पापं नाशयति । प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति । सायं प्रातः
 प्रयुजानो अपापो भवति । सशोभेत्तुरीयसंध्यायां जप्त्वा वाक् सिद्धिर्भवति । नूतना-
 यो प्रतिमायां जप्त्वा । देवतासान्निध्यं भवति । प्राणप्रातिष्ठायां जप्त्वा प्राणानां प्रति-
 ष्ठा भवति । भौमाधिप्यां महादेवी सान्निध्यं जप्त्वा । मुहूर्तकृतं तस्मिन् । समहर्तुं क-
 तं तस्मिन् । य एव वेद । इत्थं पविष्यत् । इति देव्याथर्वशिरं समाप्तं ॥ श्रीशिवार्पणं ॥
 अथ पुरुषो ह वै नारायणो कामयते । प्रजाः सृजेयेति । नारायणात्प्राणो जायते ।
 मनः सर्वे दिवाणि च । खं वायुर्ज्योतिरापः पृथिवी विश्वस्य धारिणी । नारायणाद्ब्रह्मा
 जायते । नारायणाद्दिष्णुर्जायते । नारायणाद्दिशो जायते । नारायणात्प्रजापतिः प्र-

अथर्व जायते। नारायणाद्वादशादित्याः। रुद्रावसवः स्वर्गाणि चंद्रांसि। नारायणा देवाः सप्त
 ॥३॥ त्वष्टा। नारायणात्प्रवर्तते। नारायणात्प्ररोहते। नारायणात्प्रलीयते। अधनियोना
 रायणः। ब्रह्मनारायणः। शिवश्च नारायणः। शक्रश्च नारायणः। कालश्च नारायणः।
 दिशश्च नारायणः। ऊर्ध्वश्च नारायणः। अधश्च नारायणः। अंतर्बहिश्च नारायणो ना
 रायण एवेदः सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यं। निष्कलोनिरंजनो निर्विकल्पो निराख्यातः। शु
 द्धो देव एको नारायणो न द्वितीयो कश्चित्। य एवं वेद स विष्णुरेव स विष्णु भवति
 स विष्णुरेव भवति। ओमित्यग्रे व्याहरेत्। नम इति पञ्चाक्षरं। नारायणा ये क
 परिष्ठात्। ओमित्येकाक्षरं। नम इति द्वैअक्षरे। नारायणा ये त्रिपञ्चाक्षराणि।
 एतदेनारायणस्याष्टाक्षरं पदं। यो ह वै नारायणस्याष्टाक्षरं पदमभ्येति। अनु
 पलब्धे सर्वमायुरेति विंदते प्राजापत्यं। रामस्योपगोपत्यं। ततो मृतत्वमश्नुते
 ततो मृतत्वमश्नुत इति। प्रत्यगानंदपरब्रह्मपुरुषोपि गलं प्रणवस्वरूपं। अंका शिव
 रुडकारो मकार इति। तानेकधा समभरत देत देमिति। यमुक्ता मुच्यते जंतुर्जन्म ॥३॥

पुर संसारबंधनात्। ओं नमो नारायणा येति मंत्रोपासकः। वैकुण्ठभुवनलोकंगच्छति स वै
 कुण्ठभुवनलोकंगच्छति। तदिदं मिदं पुंडरीकं विधानघनं। तस्मान्न डिदं भूमात्रं। ब्रह्म।
 एषो देवकीपुत्रो ब्रह्मण्यो मधुसूदनो। सर्वभूतस्वमेकं वै नारायणं कारणरूपमना
 कारं। परं ब्रह्मैवैकं पतिपति। एतदथर्वशाण्यो धीते। सब्रह्मभूपायकल्यते। सस
 र्वतः सुखमेधते। सपंचमहापापात्प्रमुच्यते। सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाश
 यति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति। सायं प्रातः त्रयुक्तानो अपापो भवति।
 मध्याह्नमादिस्नामि सुखो धीमानः। पंचमहापातकोपपातकेभ्यो मुच्यते। सर्ववेद
 पारायणपुण्यं भवति। श्रीनारायणसायुज्यमवाप्नोति। य एवं वेद। इत्येकपतिपति। इ
 ति नारायणथर्वशिरं ॥४॥ अथ सूर्याथर्वागिरसं व्याख्यास्यामः। ओं ब्रह्म। रुद्रिः। गा
 यत्री चंद्रः। आदिसो देवता। हंसाद्यग्निनारायणयुक्तबीजं। हृत्स्वरवाशक्तिः। विषादिसंयु
 क्तकीलकं। धर्मार्थकाममोक्षेषु विनियोगः। प्रदस्वराकुरु बीजेन षडंगः। रक्तांबुजसं
 स्थितः। सप्ताश्वरथिनः। हर एव वर्णयतुर्भुजं। पैशङ्ग्याभयवरदहस्तं। कालचक्रं

सर्ग

अथ
॥४॥

जेतारं। श्रीसूर्यनारायणं। यएवंवेद। सर्वेब्राह्मणः। ओंभूः। ओंभुवः। ओंस्वः। ओं
महः। ओंजुनः। ओंनपः। ओंसत्यं। ओभृभुवः सुवः। तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीम
हि। धियो यो नः प्रचोदयात्। परोरजसे सावदो ३। ओमापो ज्योतीरसो मत्तं ब्रह्म भूभुवः
सुवरो। सूर्य आत्मा जगत्सस्तु पञ्च। सूर्या देवत्वमानि भूतानि जायन्ते। सूर्या ज्ञा
त्यर्जयो न्यमात्मानमस्तु आदि स्यात्। त्वमेव केवलं कर्तासि। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मासि। त्व
मेव प्रत्यक्षं रुद्रोसि। त्वमेव प्रत्यक्षं जगसि। त्वमेव प्रत्यक्षं यजुरसि। त्वमेव प्रत्यक्षं सा
मासि। त्वमेव प्रत्यक्षं मथर्वमासि। त्वमेव सर्वं द्यौंसि। आदित्या द्वायुजयिते। आदित्या
द्रुमिर्जायते। आदित्या हापो जायन्ते। आदित्या ज्योतिर्जायते। आदित्या ह्यो मदिशेजो
यन्ते। आदित्या ह्ये जायन्ते। आदित्या देवा जायन्ते। आदित्यो वा एष एतन्मंडलं तप
ति। असावादिषो ब्रह्म। आदित्योतः करणमनोबुद्धिर्वितो हंकारः। आदित्यो वेवा
नसमान उदानापा न प्राणाः। आदित्यो वेवा त्वं चक्षुरस नानसः। आदित्यो वेवा शिव
क्याणि पादोपस्वपायूनि। आदित्यो वेवा शब्दस्पर्शरूपरसगंधाः। आदित्यो वेवा ॥४॥

चनादानुगमनानंदविस्मर्गः। आनंदमयो ज्ञानमयो विशानमय आदित्यः। नमो मित्रा
यभानवेमत्यो मां पाहि। भ्राजिहमवे विश्वहेतवे नमः। सूर्यो नो दिवस्योतु। वातो अत
रिक्षात्। अग्निर्नः पार्थिवेभ्यः। सूर्या द्युवन्ति भूतानि। सूर्येण पालितानि तु। सूर्ये ज्ञा
नुवति। यः सूर्यः सोऽहमेव च। चक्षुर्नो देवः सविता। चक्षुर्न उत पर्वतः। चक्षुर्धाता
दधातुनः। आदित्या यविक्षहे सहस्रकराय धीमहि। तन्नः सूर्यः प्रचोदयात्। सविता
पश्चात्तात्। सविता पुरस्तात्। सवितोत्तरात्तात्। सविता धरात्तात्। सवितान्नः सुवतु
सर्वं तातं। सवितानो रासतां दीर्घमायुः। ओमिसेकाक्षरं ब्रह्म। घृणिरिति ह्यक्षरं।
सूर्य इत्यक्षरद्वयं। आदित्यो मित्रा एष क्षराणि। एतद्देवाः सूर्यस्याष्टाक्षरं मन्त्रं।
यः सदा हर हर जपति। सो ब्राह्मणो ब्राह्मणो भवति। सूर्या मिमुरं ब्रजत्वा। महाव्या
धिभवात् प्रमुच्यते। अतुक्ष्मो नृश्मति। अभक्षभक्षणात्पूतो भवति। अपेयपानात्पू
तो भवति। अगम्यागमनात्पूतो भवति। ब्राह्मसभाषणात्पूतो भवति। मध्याह्ने
सूर्या मिमुरः स्तिष्ठन्। सद्यः पंचमहापापोऽप्रमुच्यते। सेषासावित्रीविद्या। न

अथ- ॥५॥ कस्मैचित्प्रशंसेत्। एतन्महाभागं प्रातः पठति। सभाग्यवान् जायते। पञ्चविंदति।
 वेदाथैः कृतं। त्रिकालं जप्त्वा। केतुशतफलं प्राप्नोति। रुक्मभोदित्येन पतिः। समस्त
 मृत्युं तरति। समस्त मृत्युं तरति। य एवं वेद। इत्थं पुनिषत्। शिते सूर्यो याधवः शिरः॥५॥
 नमस्ते गुणपतये। त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि। त्वमेव केवलं कर्तासि। त्वमेव केवलं धर्तासि।
 त्वमेव केवलं रुतासि। त्वमेव सर्वं ब्रह्म। त्वं साक्षादात्मासि नित्यं। न त्वं
 चित्। सत्यं चित्। अवत्वं मां। अववकारं। अवश्रोतां। अवदातां। अवधातां। अ
 न्नं वाचानमवसिष्यं। अवपश्चात्तात्। अवपुरस्तात्। अवोत्तरात्तात्। अवदक्षिणात्तात्।
 अवचोधात्तात्। अवाधरात्तात्। सर्वलोभां पादोपादिसमंतात्। त्वं वाङ्मयस्य च
 नमः। त्वमानंदमयस्य ब्रह्ममयः। त्वं सतश्चिदानंदमयः। त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मासि।
 त्वं ज्ञानमयो विज्ञानमयोसि। सर्वजगदिदं त्वं तो जायते। सर्वजगदिदं त्वं तो मोक्षति।
 सर्वजगदिदं त्वं तो ममेष्यति। सर्वजगदिदं त्वं तो ममेष्यति। सर्वजगदिदं त्वं तो ममेष्यति। शिव
 यि प्रसेते। त्वं भूमिरापो नलो निलो नभः। चत्वारिधा व्यपद्यते। त्वं गुणत्रयोतीतः॥५॥

त्वं देहत्रयातीतः। त्वं कालत्रयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितोसि नित्यं। त्वं शास्त्रत्रयात्मकः।
 त्वो योगिनो ध्यायंति नित्यं। त्वं ब्रह्मास्त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वामिंद्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं
 सूर्यस्त्वं चंद्रमास्त्वं ब्रह्मभूर्भुवः सुवरो मू। गणादि पूर्वमुच्चार्य वर्णादि तदनंतरं।
 अनुस्वारः परतरः। अहं दुःखं सितं। तारेण रुद्रं। एतन्न वमन् रुद्रस्वरूपं। गकारः पू
 र्वरूपं। अकारो मध्यमरूपं। अनुस्वारश्चां सरूपं। बिंदुस्तत्तरूपं। नादः संधा
 नं। संहितासंधिः। सैषा गणेशविद्या। गणकं कृषिः। निचुजा पत्री छंदः। ग
 णपतिदेवता। ओं गं गणपतये नमः। एकदंताय विद्महे वक्रतुङ्गाय धामाहि।
 तन्नो दन्तिः प्रचोदयात्। एकदं तं चतुर्हस्तं पाशमंकुशधारिणं। रदं च वरदं
 हस्तौ विभ्राणं मुखकध्वजं। रक्तं त्वं वोदरं भूपकण्ठं रक्तवर्णं सप्तं। रक्तगंधा
 नुलिप्तं गं रक्तपुष्पैः सुप्रजितं। भक्तानुकंपितं देवं जगत्कारणमच्युतं। आ
 विर्भूतं च सृष्ट्या हो प्रकृतं। पुरुषात्परं। एवं ध्यायति यो नित्यं समो गी यो

अथ. निनांवरः। नमो ब्राह्मणपुत्रये नमः। प्रमथपुत्रये नमस्ते अस्ता
 ॥६१॥ त्रिवेदरायै कदापि विदुषा शिने शिवसुताय वरदमूर्तये नमः। एतदथ
 वंशपंचो धाते। सर्वलभसाय कल्पते। स सर्वविघ्नैर्न बाध्यते। स स
 र्वत सुखमेधते। स पंचमहापापात् प्रमुच्यते। सायमधीयानो दिव
 सकृतं पापं नाशयति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति। सोयं
 प्रातः प्रयुज्जानो अपापो भवति। सर्वत्राधीयानो पवित्रो भवति। धर्म
 मर्थं कामं मोक्षं च विंदति। इदमथ वंशार्धमशिष्याय न देयं। यो यदि
 मोहादास्यति स पापीयान् भवति। सहस्रावर्त्तनात्। पंचकाममधीते
 तं तेनेन साधयेत्। अनेन गणपतिमभिषिंचति। स वा श्री भवति। शिव
 चतुर्थमनश्च जपति। स विद्यावान् भवति। इत्यथ वर्णवाक्यं। ब्रह्माद्या ॥६॥
 चरणं विद्यात्। नाबिभेति कदाचनोति। यो ह्वांकुरैर्यजति। सर्वश्रवणोप

पमो भवति। यो लाजेर्यजति। स यशोवान् भवति। समेधावान् भवति। यो मोहक
 सहस्रेण यजति। स वांछितमवाप्नोति। यः साज्यसामिद्वयं जुहोति। स सर्व
 लभते स सर्वलभते। अष्टौ ब्राह्मणा संम्यग्राहयित्वा। सूर्यवर्चस्यी भवति।
 सूर्यग्रहे महानघां प्रतिमासं निधौ वाजस्वा। सिद्धमंत्रो भवति। महाविद्या
 प्रमुच्यते। महाशेषात् प्रमुच्यते। महापापात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्
 वाति स सर्वविद्वति। य एवं वेद। इत्थं निषत् ॥७॥ श्रीहरेर्वापसां
 स्तु ॥ देवा ह वै स्वर्गं लोकमायन्। ते देवा रुद्रमष्टयन्। को भवानाति। सो ब्रवीद् रु
 मेकः। प्रथममासीत्। वर्त्तमि च भविष्यामि च। नान्यः कश्चिन्मतो व्यतिरिक्त
 इति। सो नंतरानंतरं प्राविशेत्। तस्येधं प्राविशेत्। सो हं नित्या नित्यो हं। ब्रह्मा
 हं ब्रह्मा हं। प्राचः प्रत्यंचो हं। दक्षिणाग्निर्गार्हपत्यश्चाहवनीयो हं। शुक्रो
 हमारण्यो हं। ज्येष्ठो हं श्रेष्ठो हं वरिष्ठो हं। ऋगह यजुरह सामाह मक्षरमहं।

अथ अ. पुष्करमहामयं च । अधश्चोर्ध्वं च पुरस्तादप्योतिरिति । अहमेकः सर्वेषां । एवं मां
योमां वेत्ति सर्वदा नोति सांगा निति । ब्रह्मणा ब्राह्मणो हं हविष्यु हविष्येण सत्यं सु-
त्येन धर्मधर्मेण । तर्पयामि यत्स्वेन तेजसा । अतो देवा उर्ध्वबाहवोरुद्गस्तन्व-
ति । यो वै रुद्रः स भगवान्पश्वब्रह्मा तेभ्यो वैनमोनमः । यो वै रुद्रः स भगवानूर्विष्णु-
स्तेभ्यो वैनमोनमः । यो वै रुद्रः स भगवानशिवस्ते । यो वै रुद्रः स शंकरस्ते । यो वै रुद्रः
स शंखवरस्ते । यो वै रुद्रः स स्कन्द । यो वै रुद्रः गणस्ते । यो वै रुद्रः गणपतिस्ते । यो
वै रुद्रः भूस्तेभ्यो । यो वै रुद्रः भुवस्ते । यो वै रुद्रः सुवस्ते । यो वै रुद्रः महस्ते ।
यो वै रुद्रः जनस्ते । यो वै रुद्रः तपस्ते । यो वै रुद्रः सत्यते । यो वै रुद्रः कृत्स्नते । आदौ
मध्ये भूस्तये भुवस्तये सुवस्तये । शांतिर्विश्वरूपोऽसि । ब्रह्मा एकस्त्वम् । हु-
तमहुतम् । विश्वमविश्वम् । परमपरामणं तत्त्वं । वाङ्मात्रं हृद्यस्य मध्ये ।
विश्वदेवं जातिरूपवरेण्यम् । तस्मीशानं वरदं देवमाहुः । नीचाग्र्यामाशांत-
मस्य तमेति । हृदिस्था देवताः सर्वा हृदि प्राणे प्रतिष्ठिताः । हृदि स्थमधिपोनि

शिव
७

स्वन्तिस्त्रोमात्राः परांगतिं । तस्योत्तरतः शिरोदक्षिणतः पादः । योत्तरतः स ओं का
रः । य ओं कारः स प्रणवः । यः प्रणवः स सर्व व्यापः । यः सर्व व्यापः सो नंतः । यो नंत
स्तत्तारं । यत्तारं तच्छुक्रं । यच्छुक्रं तद्द्यूतं । यद्द्यूतं तत्परंब्रह्म । स एकः स ई
शानः स रुद्रः । स भगवान्महेश्वरः शंकरः । अथ कस्मादुच्यते ओं कारो यस्मा
दुच्चार्यमाणमेव । प्राणा इध्वं मुना मथते तस्मादुच्यते ओं कारः । अथ कस्मा
दुच्यते प्रणवो यस्मादुच्चार्यमाणमेव । सर्वान् लोकान् स वो यजुषि साम ब्रह्म प्र
णामयते तस्मादुच्यते प्रणवः । अथ कस्मादुच्यते सर्व व्यापी यस्मादुच्चार्यमा
णमेव । सर्वान् लोकान् स्नेहोपहृतिरूपिण्डं कुरुते तस्मादुच्यते सर्व व्यापी । अ
थ कस्मादुच्यते नंतो यस्मादुच्चार्यमाणमेव । सर्वान् लोकान् यस्यैवांतं नोप
उत्पत्तेरिव गर्ध्वमथस्तस्मादुच्यते नंतः । अथ कस्मादुच्यते तारो यस्मादु
गमजन्मजरामरणमृकभयात्तारयते तस्मादुच्यते तारः । अथ कस्मादु
च्यते शुक्रो यस्मादु० सर्वान् लोकान् शुद्धान् शुक्लान् करोति तस्मादुच्यते शु

अथर्वशिरः ॥ अथ कस्मादुच्यते वैद्युतो यस्मादुच्चार्यमाणमेव । अथ कस्मात्तु महद्योतयते त
 स्मादुच्यते वैद्युतः ॥ अथ कस्मादुच्यते परंब्रह्म यस्माच्चा० १ सर्वांश्च लोकांश्च ब्रह्मति
 ब्रह्मवाते तस्मादुच्यते परंब्रह्म । अथ कस्मादुच्यते एको यस्मा० सर्वांश्च लोकांश्च स
 भक्ष्य संस्तुत्यै विस्तुयते तस्मादुच्यते एकः । अथ कस्मादुच्यते ईशानो यस्मा०
 सर्वे लोके ईशान इशानेभिस्तस्मादुच्यते ईशानः । अथ कस्मादुच्यते रुद्रो यस्मा०
 सर्वान् लोकान् रुद्रतिरोदयते तस्मादुच्यते रुद्रः । अथ कस्मादुच्यते भगवो यस्मा०
 सर्वान् लोकान् भगतिभगा यते तस्मादुच्यते भगवतः । अथ कस्मादुच्यते मह
 श्वरो यस्मा० सर्वान् लोकान् महतिमहो यते तस्मादुच्यते महेश्वरः । अथ क
 स्मादुच्यते शंकरो यस्मा० सर्वान् लोकान् स्रुति सहीयते तस्मादुच्यते शंकरः ।
 तदेतद्ब्रह्मचरिणं । एको ह देवः प्रतिशो नु सर्वाः पूर्वो ह जातः स उ मर्मे अंतः । स जा
 यमाणः स जनिष्यमाणः प्रत्यंजनां स्तिष्ठति शंतं कोशांतकारे । अतिरिति भ ॥ शिव
 स्म । वायुरिति भस्म । जलमिति भस्म । स्थलमिति भस्म । व्योमेति भस्म । स ॥ ८ ॥

ईशानो यस्मा० तस्मादुच्यते तस्मात् । पाथुपतिं भस्मना संस्तुयेत् । पाथुपतिं पथुपा
 थुपतिमोक्षाय । यद्दमथर्वशिरं ब्रह्मणो धाते । सोऽग्निपूतो भवति । स वायुपूतो भवति ।
 स सोमपूतो भवति । स सूर्यपूतो भवति । सर्वे स्त्रीर्धे स्नातो भवति । सर्वे देवैर्ज्ञातो भव
 ति । सर्वे वैदेः पीठतो भवति । सर्वे र्यज्ञैः क्रतुभिरिष्टं भवति । इति हासपुराणानां रु
 द्राणां दशसहस्राणि जप्तानि भवन्ति । गां यज्ञ्याः षष्टि सहस्राणि जप्तानि भवन्ति । प्र
 णवानां मयुतं जप्तं भवतीत्याहु भगवानथर्वशिरः । यो रुद्रो येन जगद्दुर्ध्वं । पृथिवी
 च दृढा धरा । येन येन सः स्थापयेत् । नागांतरिक्षं । तस्मै रुद्राय नमो नमस्तस्मै
 रुद्राय नमो नमः । नमो रुद्राय सहस्रमूर्तये । पादाक्षिशिरोरुबाहुवे । तस्मै
 रुद्राय नमो नमस्तस्मै रुद्राय नमो नम इति । इति अथर्वशिरं समाप्तं ॥ ८ ॥

अथर्व
८

॥ इति अथर्वशिरः समाप्तः ॥

आश्विन
ASHA ARCHIVES

3160

शिव
८